

‘Daar was een sneeuw wit vogeltje’

Volksliedjes in Nederland:
1800-1920

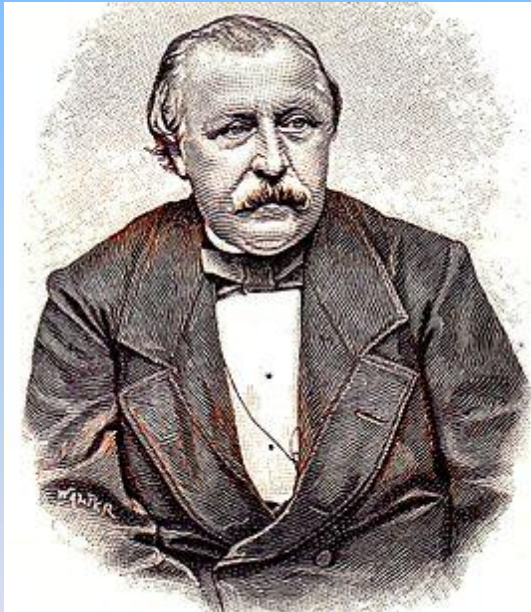

Frederiek Eggink

13 februari 2018

Kun je nog zingen, zing dan mee

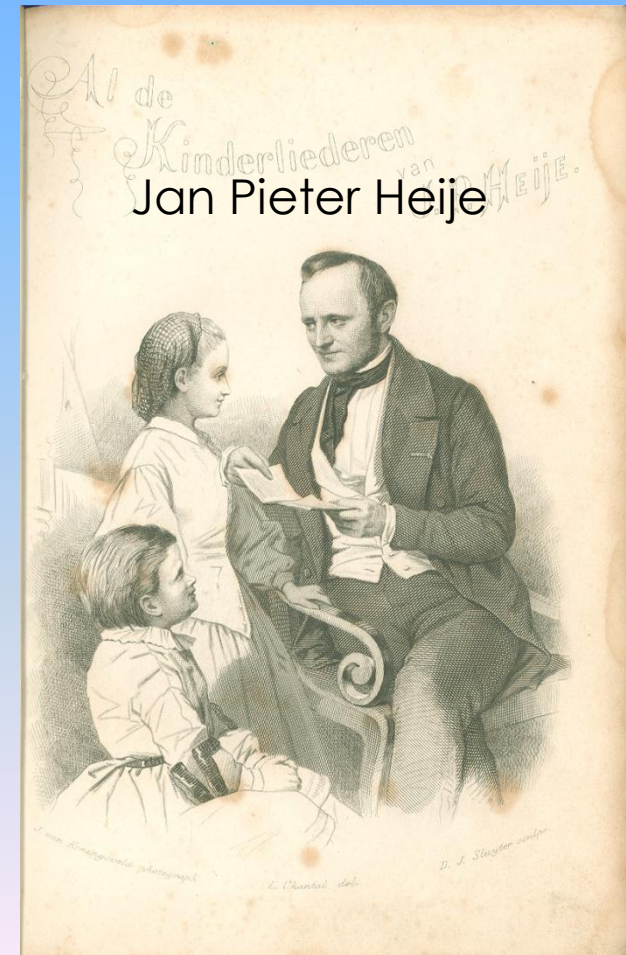
Op de grote stille heide / P. Louwerse / J. Worp
Wie rusten wil in 't groene woud / J.P. Heije / J.
Worp

Johannes Worp

Pieter Louwerse

Volksliedjes in Nederland

1800-1920

Wat is een Volkslied?

Middeleeuwen en Renaissance

Geuzenliederen (16^e eeuw)

19^e eeuw : het (kunst)volkslied

‘Kun je zingen, zing dan mee’

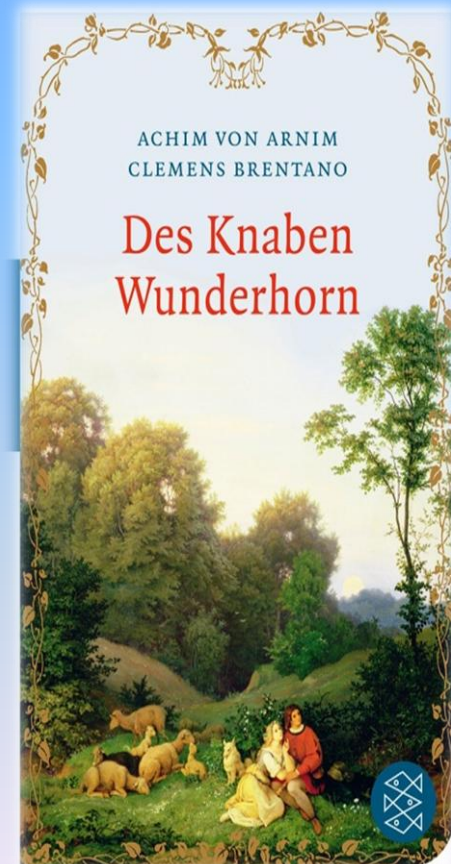
Straat- en Kermisliedereen

Het Volkslied

Lied voor en door het volk;
Makers vaak onbekend;
Mondeling overgedragen;
Eenvoudige tekst en melodie;
Iedereen kan meezingen;
Bekende melodie; soms klassiek;
Refrein en veel coupletten.

Kunstlied

Dichter en componist bekend;

Bedoeld om naar te luisteren;

Muziek ingewikkelder en opgeschreven;

Minder coupletten;

Begeleide muziek;

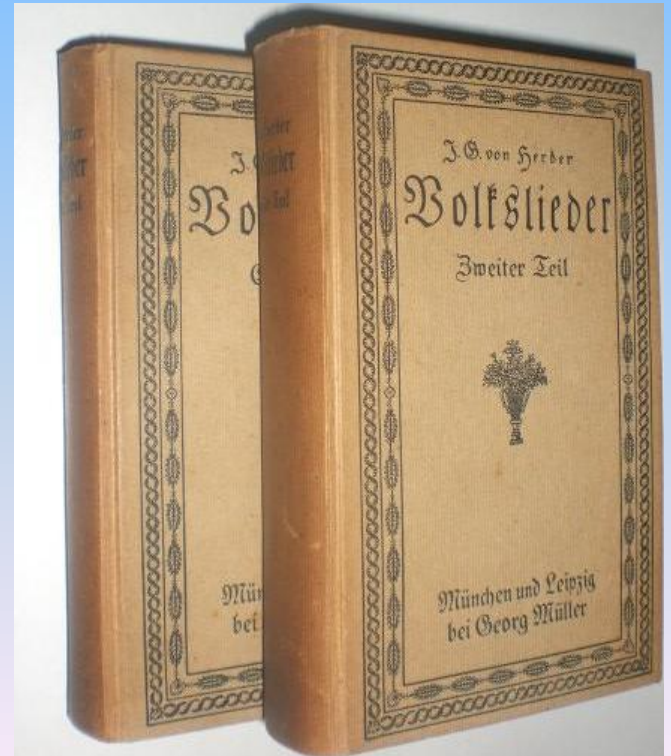
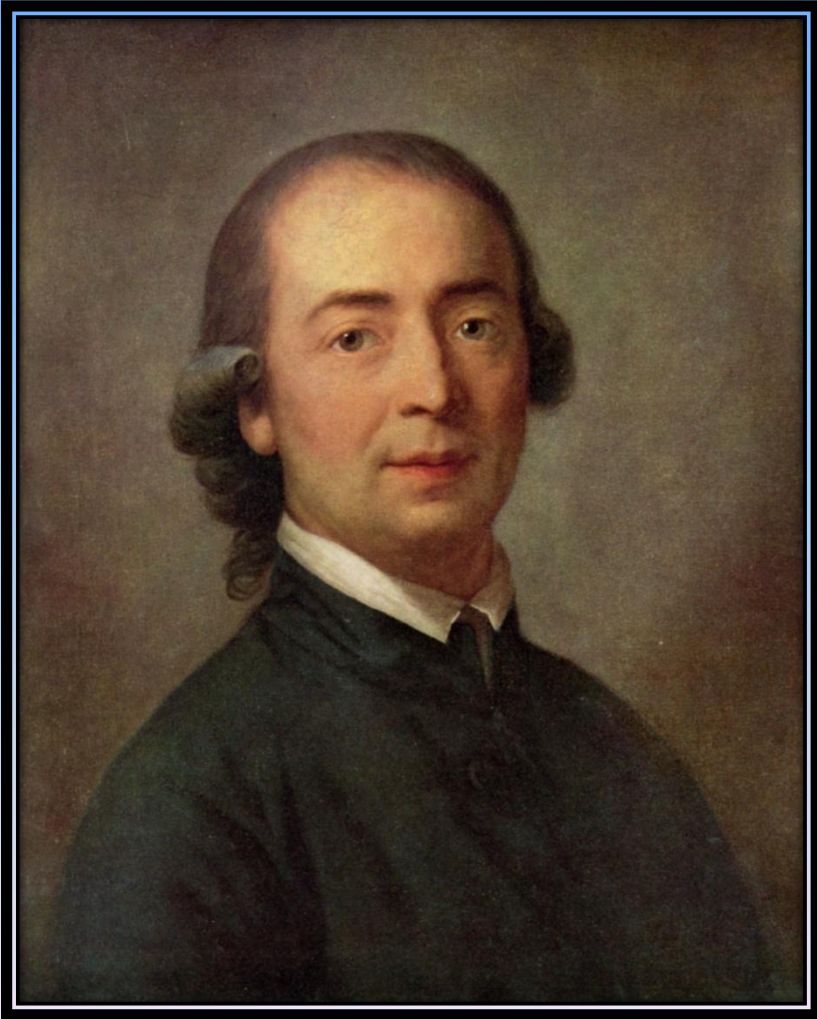
Soms: in de trant van volksmuziek.

Functies Liederen

- * Danslied
- * Drinklied
- * Soldatenlied
- * Feestlied
- * Werklied
- * Kinderlied

Volksliederenbundel door J.G. Herder
(1775) (1744-1803)

Kinder- und Hausmaerchen (1812-1822)

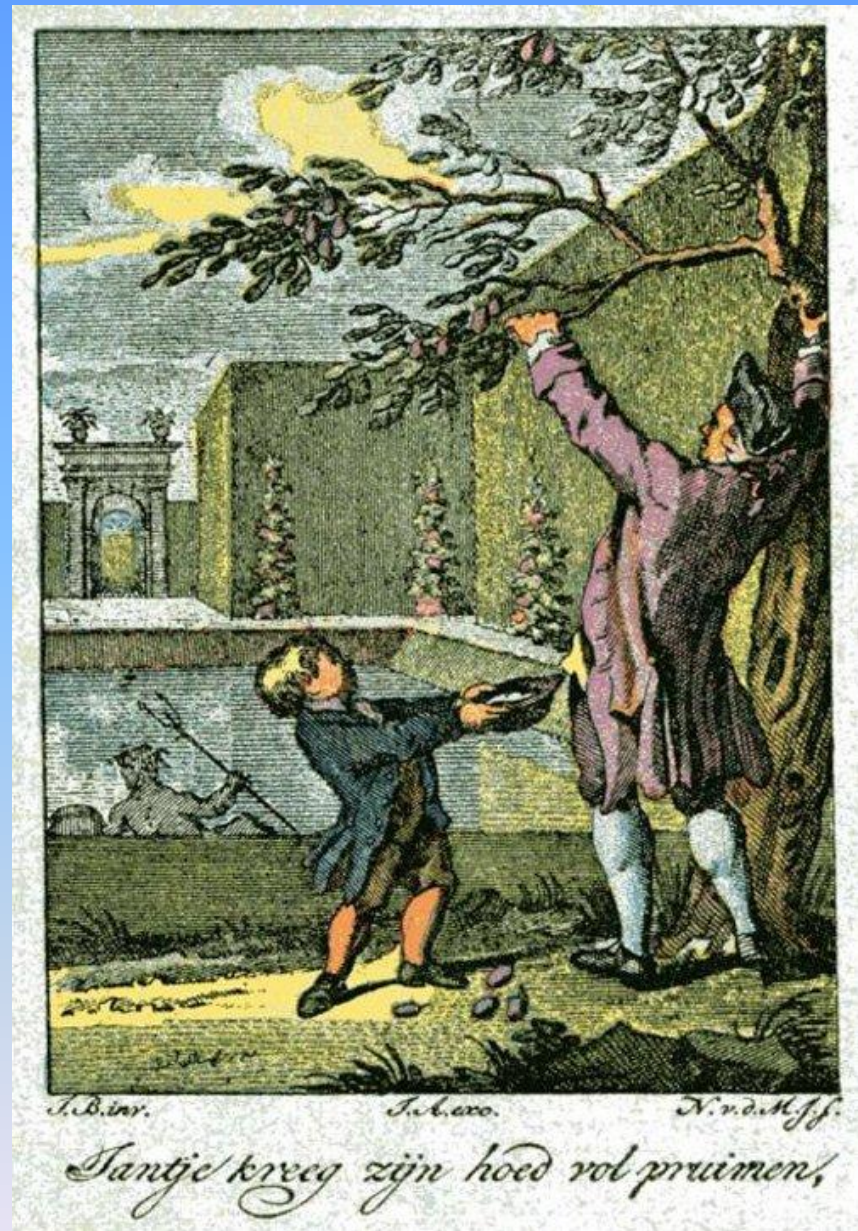
Kleine gedigten voor kinderen (1778) Hieronymus van Alphen

Jantje zag eens
pruimen hangen

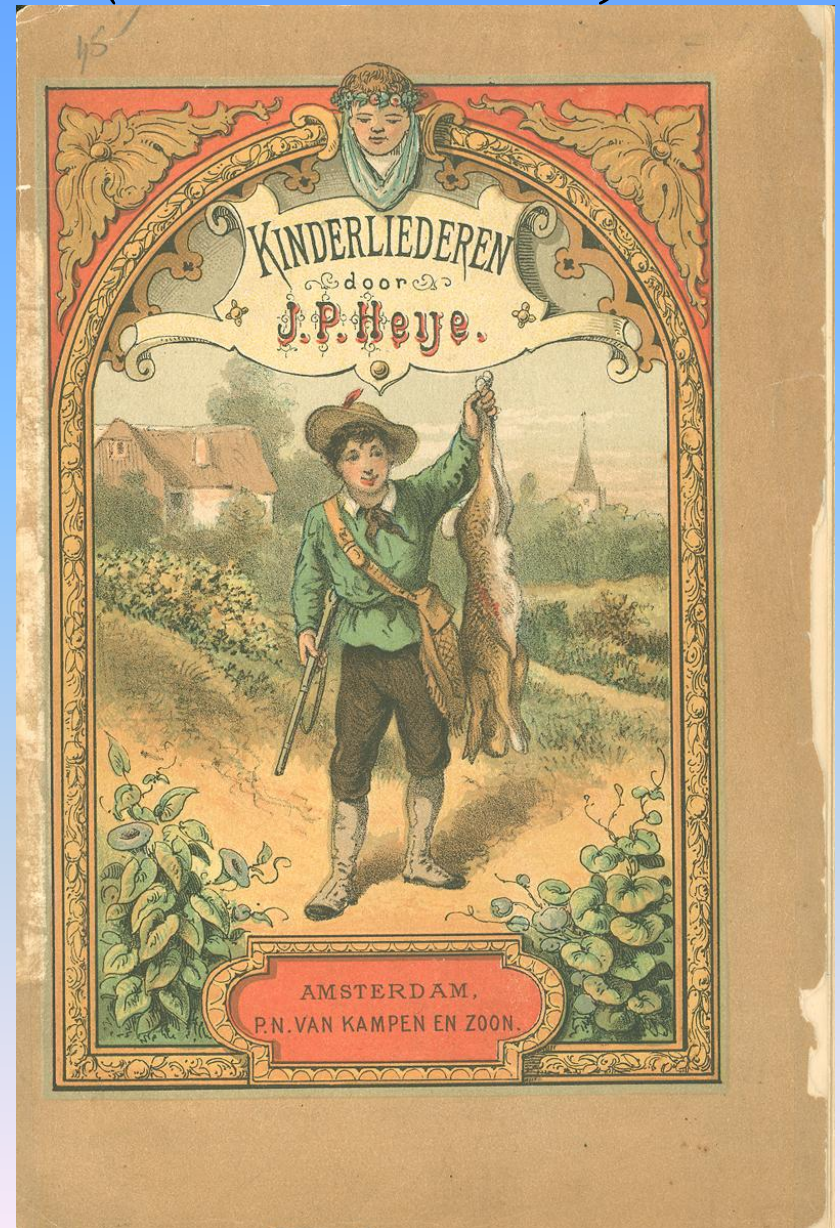
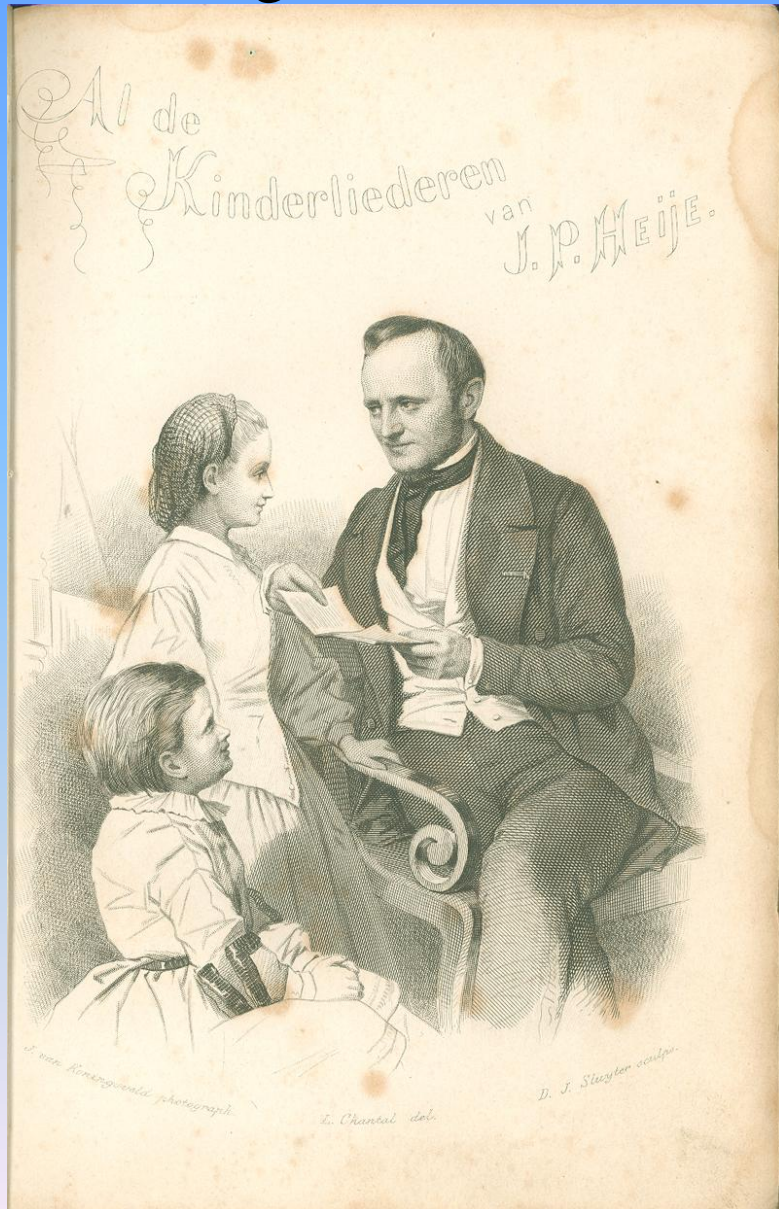
O! Als eieren zo
groot

't Scheen dat
Jantje wou gaan
plukken,

Schoon zijn vader
't hem verbood.

Jan Pieter Heije (1809-1876)

Nationale Volksliederen

Wilhelmus

Wilhelmus van Nassouwe
ben ik, van Duitsen bloed,
den vaderland getrouwe
blijf ik tot in den dood.
Een Prinse van Oranje
ben ik, vrij onverveerd,
den Koning van Hispanje
heb ik altijd geëerd.

Wien Neêrlands bloed in d'ad'ren vloeit,
Van vreemde smetten vrij.
Wiens hart voor land en koning gloeit,
Verheff' den zang als wij!
Hij stell' met ons, vereend van zin,
Met onbeklemde borst,
Het godgevallig feestlied in
Voor Vaderland en Vorst,
Voor Vaderland en Vorst.

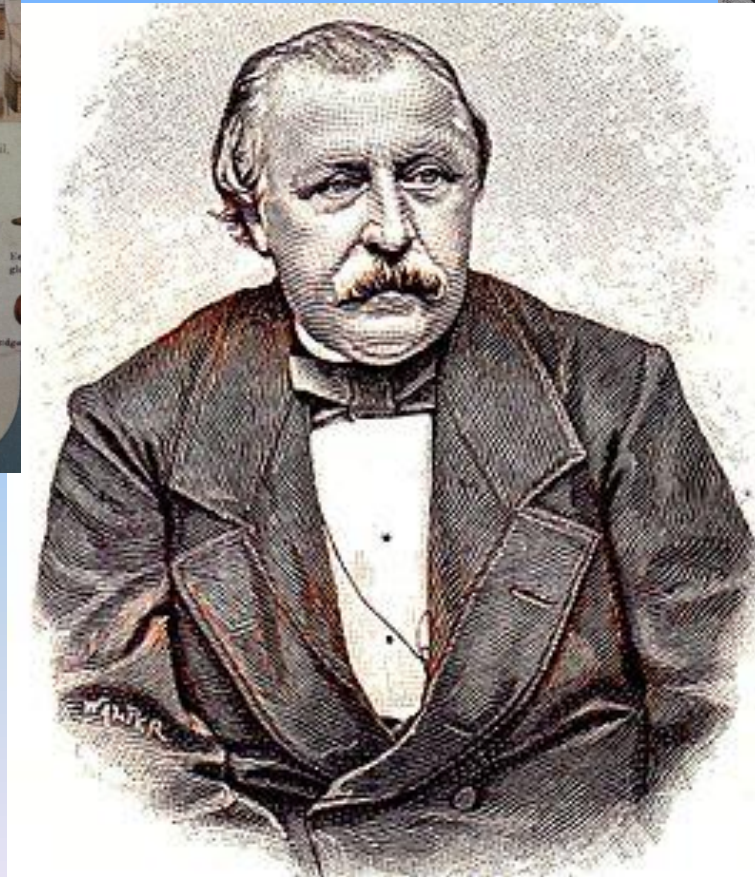
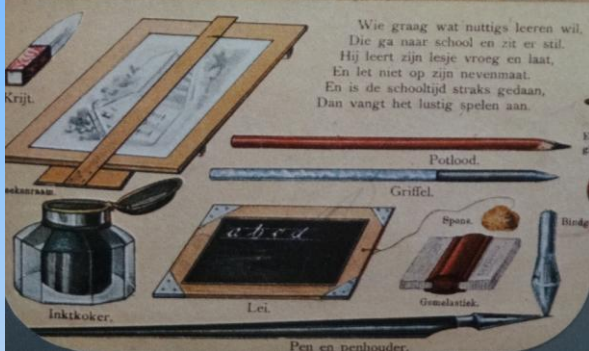
Zang als schoolvak

Zang als schoolvak na 1857:

- Zangbundels voor kinderen;
- Diverse Zangmethodes;
- Noten leren zingen;
- Eenstemmige tot driestemmige liederen;

- gevoel voor het schone; een opgewekt gemoed;

Zang op School

Het Oude Nederlandse Lied

- Bloeitijd 1350-1550
- Verval:
- Reformatie;
- Rederijkers;
- Internationale muziek;

Teksten ontaarden:
populariteit straatliederen
17^e / 18^e eeuw

Het Antwerps Liedboek (1544)

‘Veelderhande liedekens. Oude en Nieuwe om droefheyte ende melancolie te verdrijven’.

C Een schoon lie-

dekens. Boeck inden welken ghy in vinden sult. Veelderhande liedekens. Oude en nieuwe Om droefheyte en melancolie te verdrijven. Item hier sijn noch toeghe-
daen Meer dan Veertichderhande nieuwe liedekens die in gheen ander liedekens boecken en sijn. Hier achter aen veruolghende

I Dese liedekens boeckē vintmē te **Coopē** Janwerpē
ouder **Onser lieuer vrouwen toren** lot **Jan Koulans**.

Zingen van volksliederen

Daar was een sneeuw wit vogeltje

Het daghet in den oosten

**Het daghet
inden
Oosten**

*It's dawning
in the East*

**Bagpipes of the
Low Countries**

Geuzenliederen

- Anti-papistische liedjes;
- Misstanden kerk;
- Politieke liedjes;
- Martelaarsliedjes;
- Geestelijke liederen;

Hendrik Jan van Lummel (1815-1877)

Hendrik Jan van Lummel.
„Den Christen mag niets
menschelijks vreemd zijn.”

School Lummel Springweg Utrecht

Nieuw Geuzenliedboek (1874)

Valerius' Gedenck Clanck (1626)

Stem: Comedianten dans.

M Erck,, toch hoe sterck,, Nu int werck,, sich al steld! Die'tallenty,, Soo ons vryheyt heeft be-
Siet hoe hy slaef,, graeft,, en draeft met geweld! Om onse goet,, En ons bloet,, En on- se

freden: Hoor de Spaensche trom- mels slaen! Hoor **Marans** trom- pet- ten!
beden, Siet hoe komt by trec- ken aen! **Wet-** gen te be- set- ten.

Wegdy Zoon/Houtu vroom,, Stut de Spaensche scha- ren;
Laet 't Lids boom,, End' syn stroom,, Trouw'lyck toch be- wa- ren.

Nederlandse Baker- en Kinderrijmen(1871)

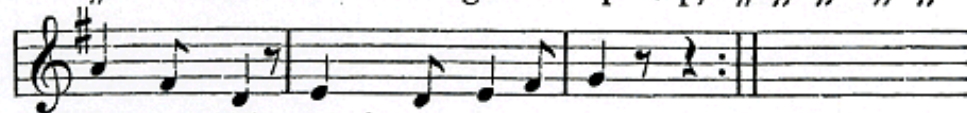
t te snel.

- ... Daar ging een pa-ter-tje langs den kant, Hei, 'twas in de
 2. Pa-ter, gij moet knie-len gaan, „ 't is „ „
 3. Pa-ter, spreid uw zwar-te kap, „ „ „ „ „

- Mei, hij vat-te zijn zoe-te-lief bij de hand, Hei, 'twas in de
 „ non-ne-tje gij moet blijven staan, „ 't is „ „
 „ daar uw hei-li-ge non op stap, „ „ „ „ „

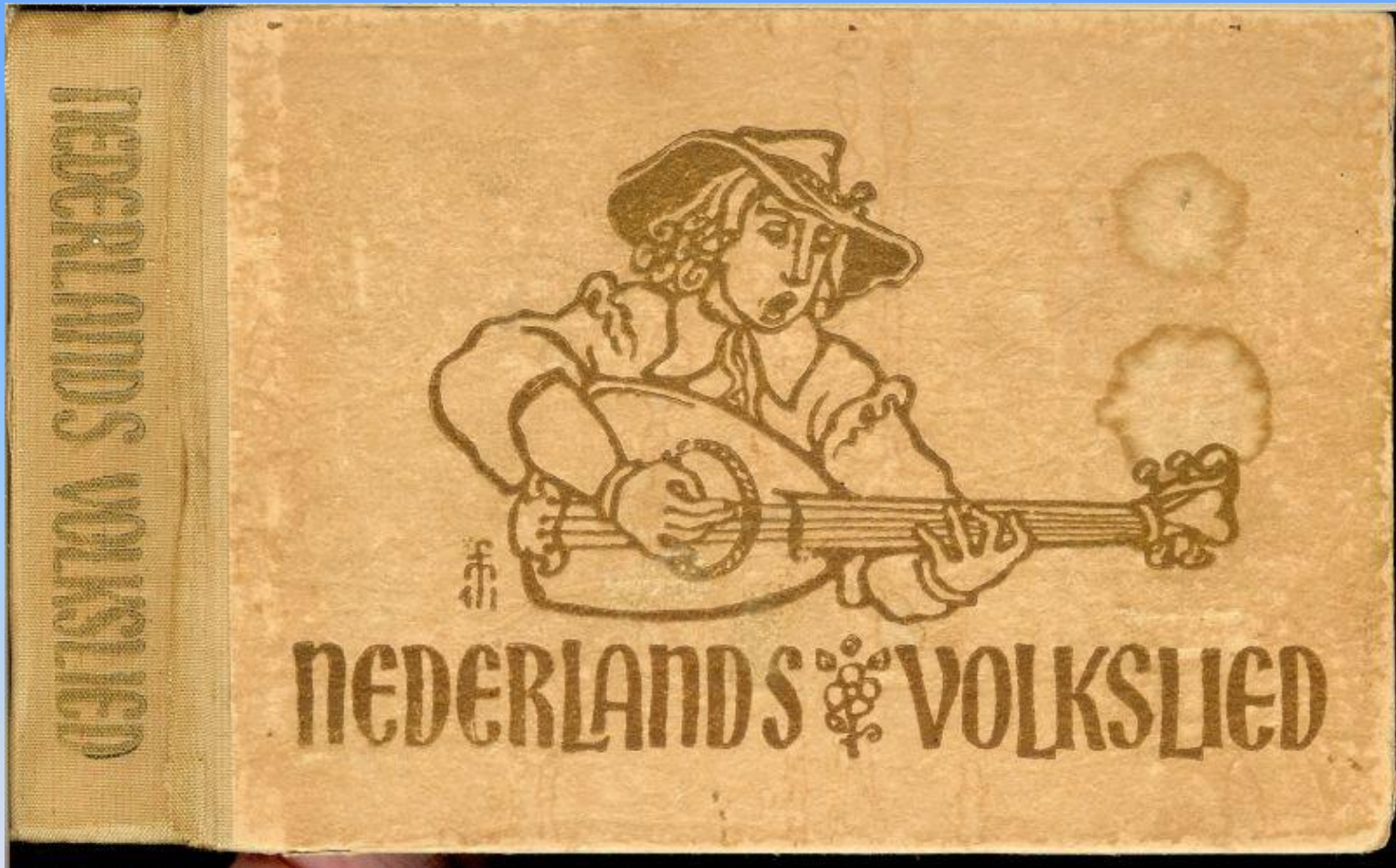
- Mei zoo blij, Hei, 't was in de Mei!
 „ „ „ „ 't is „ „ „
 „ „ „ „ „ „ „ „ „

Jaap Kunst 1891-1960

Eerste systematische verzamelaar van
Volksliederen in Nederland

Nederlands Volkslied (1949)

Onder de Groene Linde

- Radio-opnames van Ate Doornbosch

www.liederenbank.nl

Camerata Trajectina

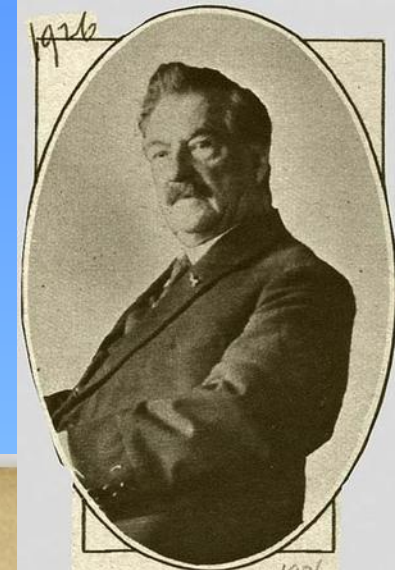
Sikkels klinken, sikkels blinken

Anthony Christiaan Winand Staring
1767-1840
Wildenborgh, Vorden, Achterhoek

Zij wisten het wel

1926
Tijdgenooten

*

In ovaal: De letterkundige
G. W. Lovendaal te Grave,
vooral bekend als kinderdichter;
hij behoort tot de op
31 Aug. jl. geridderden.

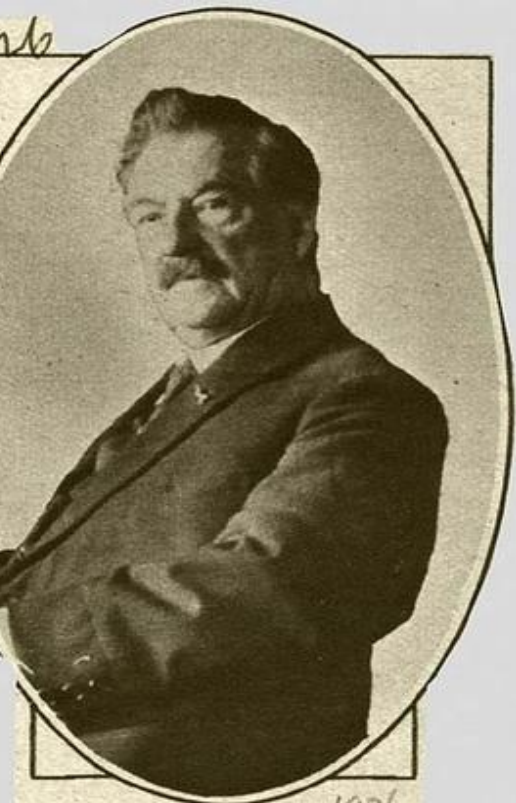

DE ZINGENDE KINDERWERELD.

KINDERLIEDJES VOOR EEN OF TWEE
STEMMEN MET PIANO-BEGELEIDING.
BUEENGEBRACHT DOOR J. WORP - WOORDEN VAN J. J. A. GOEVERNEUR
LEOPOLD EN W. REINKINGH. - ILLUSTRATIES VAN C. JETSES
TE GRONINGEN BIJ J. B. WOLTERS -

Johannes Worp

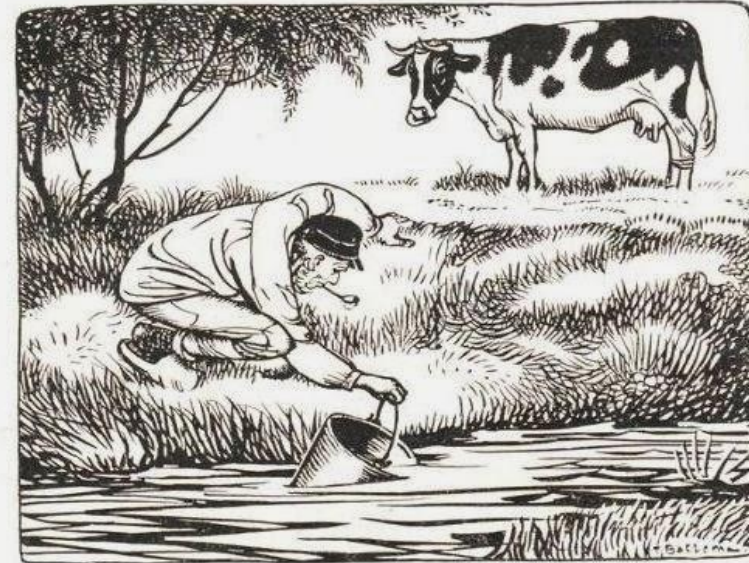
Gijsbert Lovendaal 1847-1939

1926
Tijdgenooten

*

In ovaal: De letterkundige
G. W. Lovendaal te Grave,
vooral bekend als kinderdich-
ter; hij behoort tot de op
31 Aug. jl. geridderden.

DE WONDERKOE.

Jane heet boer Jaspers koe,
Jane komt van Bladel,
Jane heeft in 't blauwe bloed
Luikerwaalschen adel.

Jane is wis een wonderdier,
Maar gewoon van grootte,
Heeft een kwispel aan er staart
En twee achterpooten.

Ook heeft Jane als iedre koe
Hoeven met twee teenen
En, zooals 't een koe betaamt,
'n Uier met vier spenen.

Bernard Zweers 1854-1924

STERLING
WORLD PREMIERE

BERNARD ZWEERS
(1854-1924)

DUTCH
ROMANTICS

Symphony No 3 Aan mijn vaderland

Het Residentie Orkest, Den Haag (The Hague Philharmonic) · Hans Vonk

Franz Abt: 'de Nacht'

Franz Abt 1819-1885

Onderwerpen:

Het vaderland;

Geschiedenis; heldendaden;

Het geloof;

De zee;

Deugden, moraal;

Natuur; seizoenen;

Wandelliedjes;

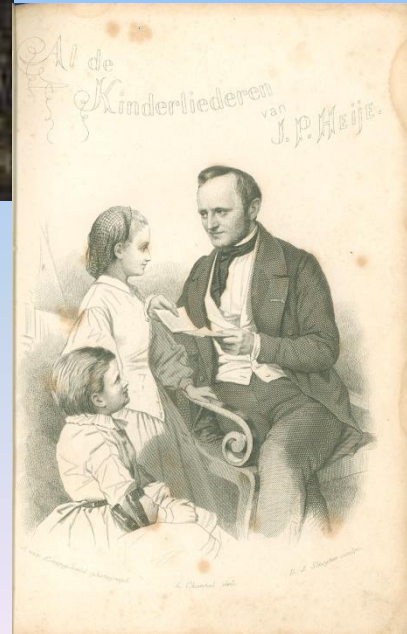
Sinterklaas / Kerst;

De Zilvervloot

Verovering 1628

Twee voerlui

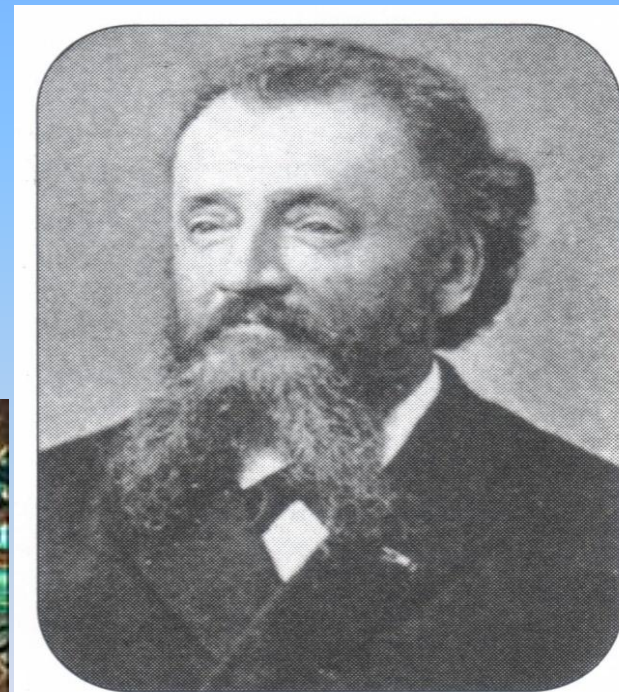
Twee Voerlui.

Een karretje op de zandweg reed;
De maan scheen helder, de weg was breed.
Het paardje liep met lusten.
'k Wed, dat het zelf zijn weg wel vindt;
De voerman lei te rusten.
Ik wens je wèl thuis, me-vrind, me-vrind!
Ik wens je wèl thuis, me-vrind!

Een karretje reed langs berg en dal;
De nacht was donker, de weg was smal.
Het paard liep als met vleugels.
De sneeuwjacht zweept zijn ogen blind;
De voerman houdt de teugels.
Ik wens je wèl thuis, me-vrind, me-vrind!
Ik wens je wèl thuis, me-vrind.

De draaiersjongen

Richard Hol 1825 - 1904